

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/112/2024
Identifikačné číslo spisu:	8123206996
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8123206996.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31575951, právne zastúpeného SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36853186, proti žalovanej S. M., narodenej T. právne zastúpenej advokátom Mgr. Otom Salokym, Prešov, Hlavná 94, IČO: 42419174 o zaplatenie sumy 8.936,33 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9Csp/82/2023, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. marca 2024 sp. zn. 6CoCsp/27/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Okresný súd Prešov (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. septembra 2023, č. k. 9Csp/82/2023-48 - uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.660,15 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy: 15,05 eura od 29. 07. 2017 do zaplattenia, 68,70 eura od 16. 08. 2017 do zaplattenia, 69,19 eura od 16. 09. 2017 do zaplattenia, 71,54 eura od 16. 10. 2017 do zaplattenia, 70,19 eura od 16. 11. 2017 do zaplattenia, 72,52 eura od 16. 12. 2017 do zaplattenia, 71,21 eura od 16. 01. 2018 do zaplattenia, 71,72 eura od 16. 02. 2018 do zaplattenia, 77,55 eura od 16. 03. 2018 do zaplattenia, 72,79 eura od 16. 04. 2018 do zaplattenia, 75,04 eura od 16. 05. 2018 do zaplattenia, 73,84 eura od 16. 06. 2018 do zaplattenia, 76,07 eura od 16. 07. 2018 do zaplattenia, 74,91 eura od 16. 08. 2018 do zaplattenia, 75,45 eura od 16. 09. 2018 do zaplattenia, 77,64 eura od 16. 10. 2018 do zaplattenia, 76,54 eura od 16. 11. 2018 do zaplattenia, 78,70 eura od 16. 12. 2018 do zaplattenia, 77,65 eura od 16. 01. 2019 do zaplattenia, 78,20 eura od 16. 02. 2019 do zaplattenia, 83,45 eura od 16. 03. 2019 do zaplattenia, 79,36 eura od 16. 04. 2019 do zaplattenia, 81,45 eura od 16. 05. 2019 do zaplattenia, 80,50 eura od 16. 06. 2019 do zaplattenia, 82,56 eura od 16. 07. 2019 do zaplattenia, 81,67 eura od 16. 08. 2019 do zaplattenia, 82,25 eura od 16. 09. 2019 do zaplattenia, 84,27 eura od 16. 10. 2019 do

zaplatenia, 83,44 eura od 16. 11. 2019 do zaplatenia, 85,43 eura od 16. 12. 2019 do zaplatenia, 84,64 eura od 16. 01. 2020 do zaplatenia, 85,25 eura od 16. 02. 2020 do zaplatenia, 88,52 eura od 16. 03. 2020 do zaplatenia, 86,49 eura od 16. 04. 2020 do zaplatenia, 88,40 eura od 16. 05. 2020 do zaplatenia, 87,74 eura od 16. 06. 2020 do zaplatenia, 89,62 eura od 16. 07. 2020 do zaplatenia, 89,00 eura od 16. 08. 2020 do zaplatenia, 89,64 eura od 16. 09. 2020 do zaplatenia, 91,47 eura od 16. 10. 2020 do zaplatenia, 90,93 eura od 16. 11. 2020 do zaplatenia, 92,73 eura od 16. 12. 2020 do zaplatenia, 92,24 eura od 16. 01. 2021 do zaplatenia, 92,90 eura od 16. 02. 2021 do zaplatenia, 96,82 eura od 16. 03. 2021 do zaplatenia, 84,26 eura od 16. 04. 2021 do zaplatenia, 95,97 eura od 16. 05. 2021 do zaplatenia, 95,61 eura od 16. 06. 2021 do zaplatenia, 97,29 eura od 16. 07. 2021 do zaplatenia, 96,99 eura od 16. 08. 2021 do zaplatenia, 97,68 eura od 16. 09. 2021 do zaplatenia, 99,31 eura od 16. 10. 2021 do zaplatenia, 99,09 eura od 16. 11. 2021 do zaplatenia, 100,68 eura od 16. 12. 2021 do zaplatenia, 100,52 eura od 16. 01. 2022 do zaplatenia, 101,23 eura od 16. 02. 2022 do zaplatenia, 104,40 eura od 16. 03. 2022 do zaplatenia, 102,70 eura od 16. 04. 2022 do zaplatenia, 104,20 eura od 16. 05. 2022 do zaplatenia, 104,18 eura od 16. 06. 2022 do zaplatenia, 105,64 eura od 16. 07. 2022 do zaplatenia, 105,68 eura od 16. 08. 2022 do zaplatenia, 106,43 eura od 16. 09. 2022 do zaplatenia, 107,83 eura od 16. 10. 2022 do zaplatenia, 107,96 eura od 16. 11. 2022 do zaplatenia, 109,33 eura od 16. 12. 2022 do zaplatenia, 109,51 eura od 16. 01. 2023 do zaplatenia, 110,29 eura od 16. 02. 2023 do zaplatenia, 112,64 eura od 16. 03. 2023 do zaplatenia, 111,88 eura od 16. 04. 2023 do zaplatenia, 113,15 eura od 16. 05. 2023 do zaplatenia, 113,49 eura od 16. 06. 2023 do zaplatenia, 114,72 eura od 16. 07. 2023 do zaplatenia, 115,12 eura od 16. 08. 2023 do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.);

- v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.);

- žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 49,66 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu 1. inštancie o výške týchto trov (výrok III.).

2. Súd prvej inštancie po opätovnom prejednaní veci (rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bolo zrušené uznesením Najvyššieho súdu z 30. januára 2023 č. k. 2Cdo/18/2022-253), mal za nesporné, že medzi stranami sporu bola uzavretá spotrebiteľská zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru, pričom pred uzavretím tejto zmluvy bol žalobca - veriteľ povinný s odbornou starostlivosťou skúmať, či majetková a sociálna situácia žalovanej (dlžníka) „zaručuje“ splácanie poskytnutého úveru z hľadiska jeho bonity. Mal za to, že žalobcom tvrdené údaje o príjmoch a výdavkoch žalovanej, vyplývajúce z predloženej „Žiadosti o spotrebný úver“ nie sú ničím preukázané - nie je tak zrejmý zamestnávateľ žalovanej, jej čistý príjem, čo znamená iný príjem - 207 eura a pod.. Rovnako náklady na bývanie a domácnosť - 50 eura a životné náklady - 50 eura sú celkom zjavne neprimerané.

3. Aplikujúc § 7 ods. 1, ods. 2, ods. 15, ods. 16, § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „129/2010 Z. z.“), § 517 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ“) a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca pri preverovaní bonity nepostupoval s odbornou starostlivosťou, čoho výsledkom bolo, že poskytnutý úver bol bez úrokov, bez poplatkov a k jeho platnému predčasnému zosplateniu nedošlo. Dodávateľ tak bol povinný v úzkej súčinnosti s klientom urobiť audit domáceho rozpočtu klienta a jeho pozornosti nemalo ujsť nepreukázanie príjmov a výdavkov zo strany klienta. Žalovanej teda zostalo zachované právo splácania úveru v splátkach, pričom splátka bola tvorená iba časťou pôvodnej splátky pripadajúcej podľa amortizačnej tabuľky na istinu. Predčasné zosplatenie úveru tak bolo neplatným právnym úkonom bez akýchkoľvek účinkov. Keďže išlo o hrubé porušenie odbornej starostlivosti, bolo nevyhnutné uplatniť obe zákonom predpokladané sankcie, aplikujúc pravidlo „argumentum a maiori ad minus“ (od väčšieho k menšiemu; od silnejšieho k slabšiemu). Bonita potencionálneho klienta na splácanie úveru je daná vtedy, keď ho ani splátka žiadaného úveru neprivedie na hranicu jeho finančných možností s nevyhnutnosťou nemať žiadny nečakaný výdavok (bod 12.5. odôvodnenia rozsudku).

4. Poukázal na to, že podľa § 11 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa

jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje 1. posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo 2. bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov; súd prvej inštancie nesúhlasil so žalobcom prezentovaným názorom, že spojka „alebo“ nemusí mať výlučne vylučovací význam, ale že dané ustanovenie znamená, že o hrubé porušenie ide v prípade, ak veriteľ nevykoná zisťovanie podľa 1. a zároveň podľa 2., čo je logické, pretože iba vykonaním 1. a 2. môže veriteľ získať komplexné informácie pre vyhodnotenie bonity dlžníka. Uvedené ustanovenie treba podľa prvoinštančného súdu vykladať tak, že o hrubé porušenie povinnosti ide, ak veriteľ nevykoná, čo len jedno z opatrení 1. alebo 2..

5. Okrajovo súd prvej inštancie uviedol, že aj samotné zosplatenie nekorešpondovalo s ustanoveniami § 53 ods. 9 OZ a § 565 OZ. Ak totiž k omeškaniu došlo so splátkou splatnou dňa 15. augusta 2016, tak 3 mesiace uplynuli dňa 15. novembra 2016 a pri realizácii upozornenia sa zosplatenie mohlo udiť len do splatnosti najbližšej splátky splatnej po uplynutí doby 3 mesiacov, a teda do splátky splatnej 15. decembra 2016. K predčasnému zosplateniu však malo dôjsť až listom z 27. júla 2017, čím nedošlo k aplikácii § 565 ods. 2 veta druhá OZ vyloženého spôsobom ako to v zrušujúcom rozhodnutí urobil NS SR pri ustanovení § 103 veta druhá OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ.

6. Vzhľadom na vyššie uvedené tak súd žalovanou zaplatenú sumu 1.392,47 eura započítal na istinu. Ku dňu rozhodnutia súdu bola poslednou splatnou splátkou splátka z 15. augusta 2023, pri zaplatení ktorej by zaplatená istina predstavovala sumu 8.052,62 eura. Dlžná istina tak predstavuje sumu 6.660,15 eura.

7. Nárok na úroky z omeškania vyplynul pre žalobcu z nasledujúcich právnych predpisov § 517 ods. 1, ods. 2 OZ a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia OZ žalobca požadoval úroky z omeškania od dňa 29. júla 2017. K tomuto dňu podľa amortizačnej tabuľky bola nesplatená istina 15,05 eura. Následne súd prvej inštancie priznal úroky z omeškania z istiny (pôvodných) splátok od dňa nasledujúceho po dni ich splatnosti.

8. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 251, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca požadoval zaplatenie sumy 8.936,33 eura, priznaná mu bola suma 6.660,15 eura, úspech žalobcu tak predstavoval 74,83 % a úspech žalovaného 25,17 %, preto čistý úspech žalobcu a jeho nárok na náhradu trov konania v pomere 49,66 %.

9. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol žalobca i žalovaná.

II.

Odvolanie žalovanej

10. Vo vzťahu k otázke „bonity“ žalovaná namietla, že rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. S poukazom na ustanovenie § 11 ods. 2 ZoSU (účinnosť k 12. 10. 2011), podľa ktorého ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru, namietla, že konanie žalobcu nie je možné považovať za náležité skúmanie bonity s odbornou starostlivosťou, pretože bez toho, aby žalobca, resp. jeho právny predchodca skúmal aj iné aspekty a okolnosti na strane žalovanej, ako napr. výdavky na zabezpečovanie ubytovania (nájom resp. úver), výživné, ostatné spotrebné úvery, výdavky za mobil atď..., nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalovanej potrebnej pre posúdenie jej schopnosti splácať dlh zo zmluvy. Z uvedeného teda možno vyvodíť záver o nesplnení si povinnosti právneho predchodcu žalobcu preukázať konanie s odbornou starostlivosťou.

11. Vo vzťahu k otázke „premlčania“ žalovaná namietla, že prvýkrát sa dostala do omeškania so

zaplacením splátky za 08/2016, premľacia doba tak začala plynúť od 16. 08. 2016 a uplynula 16. 08. 2019. Vzhľadom k podaniu žaloby až 27. 08. 2020 je preto nárok žalobcu premľaný. Konajúci súd nesprávne právne posúdil začiatok plynutia premľacej doby a tým pádom nárok nesprávne vyhodnotil ako nepremľaný.

III.

Konanie o odvolaní

12. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 21. marca 2024, č. k. 6CoCsp/27/2023-86 rozhodol o odvolaniach strán sporu tak, že: - výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie potvrdil (výrokom I.) a - výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.645,10 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 68,70 eura od 16. 08. 2017 do zaplatenia, zo sumy 69,19 eura od 16. 09. 2017 do zaplatenia, zo sumy 71,54 eura od 16. 10. 2017 do zaplatenia, zo sumy 70,19 eura od 16. 11. 2017 do zaplatenia, zo sumy 72,52 eura od 16. 12. 2017 do zaplatenia, zo sumy 71,21 eura od 16. 01. 2018 do zaplatenia, zo sumy 71,72 eura od 16. 02. 2018 do zaplatenia, zo sumy 77,55 eura od 16. 03. 2018 do zaplatenia, zo sumy 72,79 eura od 16. 04. 2018 do zaplatenia, zo sumy 75,04 eura od 16. 05. 2018 do zaplatenia, zo sumy 73,84 eura od 16. 06. 2018 do zaplatenia, zo sumy 76,07 eura od 16. 07. 2018 do zaplatenia, zo sumy 74,91 eura od 16. 08. 2018 do zaplatenia, zo sumy 75,45 eura od 16. 09. 2018 do zaplatenia, zo sumy 77,64 eura od 16. 10. 2018 do zaplatenia, zo sumy 76,54 eura od 16. 11. 2018 do zaplatenia, zo sumy 78,70 eura od 16. 12. 2018 do zaplatenia, zo sumy 77,65 eura od 16. 01. 2019 do zaplatenia, zo sumy 78,20 eura od 16. 02. 2019 do zaplatenia, zo sumy 83,45 eura od 16. 03. 2019 do zaplatenia, zo sumy 79,36 eura od 16. 04. 2019 do zaplatenia, zo sumy 81,45 eura od 16. 05. 2019 do zaplatenia, zo sumy 80,50 eura od 16. 06. 2019 do zaplatenia, zo sumy 82,56 eura od 16. 07. 2019 do zaplatenia, zo sumy 81,67 eura od 16. 08. 2019 do zaplatenia, zo sumy 82,25 eura od 16. 09. 2019 do zaplatenia, zo sumy 84,27 eura od 16. 10. 2019 do zaplatenia, zo sumy 83,44 eura od 16. 11. 2019 do zaplatenia, zo sumy 85,43 eura od 16. 12. 2019 do zaplatenia, zo sumy 84,64 eura od 16. 01. 2020 do zaplatenia, zo sumy 85,25 eura od 16. 02. 2020 do zaplatenia, zo sumy 88,52 eura od 16. 03. 2020 do zaplatenia, zo sumy 86,49 eura od 16. 04. 2020 do zaplatenia, zo sumy 88,40 eura od 16. 05. 2020 do zaplatenia, zo sumy 87,74 eura od 16. 06. 2020 do zaplatenia, zo sumy 89,62 eura od 16. 07. 2020 do zaplatenia, zo sumy 89,00 eura od 16. 08. 2020 do zaplatenia, zo sumy 89,64 eura od 16. 09. 2020 do zaplatenia, zo sumy 91,47 eura od 16. 10. 2020 do zaplatenia, zo sumy 90,93 eura od 16. 11. 2020 do zaplatenia, zo sumy 92,73 eura od 16. 12. 2020 do zaplatenia, zo sumy 92,24 eura od 16. 01. 2021 do zaplatenia, zo sumy 92,90 eura od 16. 02. 2021 do zaplatenia, zo sumy 96,82 eura od 16. 03. 2021 do zaplatenia, zo sumy 84,26 eura od 16. 04. 2021 do zaplatenia, zo sumy 95,97 eura od 16. 05. 2021 do zaplatenia, zo sumy 95,61 eura od 16. 06. 2021 do zaplatenia, zo sumy 97,29 eura od 16. 07. 2021 do zaplatenia, zo sumy 96,99 eura od 16. 08. 2021 do zaplatenia, zo sumy 97,68 eura od 16. 09. 2021 do zaplatenia, zo sumy 99,31 eura od 16. 10. 2021 do zaplatenia, zo sumy 99,09 eura od 16. 11. 2021 do zaplatenia, zo sumy 100,68 eura od 16.12.2021 do zaplatenia, zo sumy 100,52 eura od 16. 01. 2022 do zaplatenia, zo sumy 101,23 eura od 16.02.2022 do zaplatenia, zo sumy 104,40 eura od 16. 03. 2022 do zaplatenia, zo sumy 102,70 eura od 16.04.2022 do zaplatenia, zo sumy 104,20 eura od 16. 05. 2022 do zaplatenia, zo sumy 104,18 eura od 16.06.2022 do zaplatenia, zo sumy 105,64 eura od 16. 07. 2022 do zaplatenia, zo sumy 105,68 eura od 16.08.2022 do zaplatenia, zo sumy 106,43 eura od 16. 09. 2022 do zaplatenia, zo sumy 107,83 eura od 16. 10. 2022 do zaplatenia, zo sumy 107,96 eura od 16. 11. 2022 do zaplatenia, zo sumy 109,33 eura od 16. 12. 2022 do zaplatenia, zo sumy 109,51 eura od 16. 01. 2023 do zaplatenia, zo sumy 110,29 eura od 16. 02. 2023 do zaplatenia, zo sumy 112,64 eura od 16. 03. 2023 do zaplatenia, zo sumy 111,88 eura od 16. 04. 2023 do zaplatenia, zo sumy 113,15 eura od 16. 05. 2023 do zaplatenia, zo sumy 113,49 eura od 16. 06. 2023 do zaplatenia, zo sumy 114,72 eura od 16. 07. 2023 do zaplatenia, zo sumy 115,12 eura od 16. 08. 2023 do zaplatenia, to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrokom II.)

- žalobkyni voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 48,72 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrokom III.).

13. Odvolací súd po preskúmaní odvolacích námietok dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a na základe neho správne zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal v podstatnej časti vecne správne právne závery. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. V zhode so súdom prvej inštancie odvolací súd uviedol, že predmetný vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou je vzťahom spotrebiteľským a poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-168/05 Mostaza Claro.

14. K oprávneniu všeobecného súdu preskúmať postup veriteľa v súvislosti s posudzovaním schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver dal odvolací súd do pozornosti rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veciach sp. zn. C-679/2018, sp. zn. C-565/12 z 27. marca 2014, sp. zn. C-449/13 z 18. decembra 2014 a sp. zn. C-679/18 z 5. marca 2020. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil s právnym posúdením prípadu súdom prvej inštancie obsiahnutým v ods. 10. až 12. jeho rozsudku.

15. Zároveň doplnil, že z obsahu spisu súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobkyňa v konaní pred súdom prvej inštancie preukazovala skúmanie bonity žalovanej pred uzavretím úverovej zmluvy lustráciou zo spoločného registra bankových informácií a žiadosťou o spotrebný úver, pričom údaje vyplývajúce zo žiadosti o úver v konaní pred súdom prvej inštancie neboli žiadnym spôsobom preukázané; žalobkyňa nepredložila žiadne ďalšie listiny, ktoré by preukazovali, že pri posudzovaní jej schopnosti splácať predmetný úver mala žalobkyňa osvedčené výdavky na bývanie, domácnosť, na živobytie, na lieky, a tiež ktoré by osvedčovali ňou v žiadosti o úver deklarovaný príjem, (t. j. 610 eura hrubý príjem a 207 eura ako iné príjmy), nebol zisťovaný ani príjem jej manžela. Len nahliadnutie do databáz banky a úverových registrov nebolo pre splnenie povinnosti stanovenej § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. postačujúce. Vynaloženie odbornej starostlivosti bola žalobkyňa v zmysle § 7 ods. 15 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z., v časti za bodkočiarkou, povinná hodnoverne preukázať.

16. Na základe súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu považoval odvolací súd jeho záver, že žalobkyňa nepreukázala splnenie si povinnosti uloženej jej § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. za správny s tým, že dôsledkom podcenenia bonity je neposkytnutie ochrany takémuto veriteľovi - strata nároku na úroky a poplatky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 10. septembra 2015.

17. K námietke žalobkyne o splnení podmienok predčasného zosplatenia úveru v zmysle § 53 ods. 9 v spojení s § 565 OZ, (s ohľadom na záver NS SR uvedený v uznesení sp. zn. 2Cdo/18/2022 z 30. januára 2023), odvolací súd konštatoval, že záver o hrubom porušení povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. súčasne znamená, že žalobkyňa neposudzovala schopnosť žalovanej splácať spotrebiteľský úver s odbornou starostlivosťou, čo v zmysle § 11 ods. 2 prvá veta zákona č. 129/2010 Z. z. má ten následok, že veriteľ nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorázové splatenie spotrebiteľského úveru. K záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého osobitné ustanovenie § 53 ods. 9 OZ vylučuje aplikáciu všeobecného pravidla podľa druhej vety § 565 OZ odvolací súd poznamenal, že ho je potrebné vykladať v tom zmysle, že právo veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky vo veciach, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 OZ, nemožno použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej mesačnej splátky, nakoľko pre možnosť uplatnenia práva spotrebiteľský úver zosplatiť sa vyžaduje uplynutie až troch mesiacov. To však neznamená, že v prípadoch, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 OZ nie je v prípade nesplnenia niektorej splátky veriteľ k využitiu práva v zmysle § 565 OZ žiadnym spôsobom časovo obmedzený. Takýto výklad použitia právnej normy vyjadrenej v § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ by vo svojich dôsledkoch znamenal zhoršenie postavenia spotrebiteľov v spotrebiteľských vzťahoch, na ktoré je aplikovaný § 53 ods. 9 OZ na rozdiel od iných právnych vzťahov, na ktoré toto ustanovenie nedopadá, v ktorých obmedzenie práva veriteľa na zaplatenie pohľadávky je obmedzené druhou vetou § 565 OZ. V tomto kontexte treba mať na zreteli aj zásadu vyjadrenú v § 54 ods. 2 OZ, o potrebe výkladu spotrebiteľských zmlúv spôsobom, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Z obsahu napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie v danej veci nevychádzal z úzko formalistického výkladu § 565 OZ, že pre nesplnenie splátky splatnej 15. augusta 2016 môže veriteľ uplatniť právo na zosplatenie pohľadávky iba do nasledujúcej splátky, ktorej splatnosť nastala už 5. septembra 2016, ale medze tohto oprávnenia v spojitosti s § 53 ods. 9 OZ vyložil

tak, že lehota na uplatnenie práva na zaplatenie pohľadávky so splátkou splatnou 15. augusta 2016 žalobkyni začala plynúť až po uplynutí troch mesiacov, kedy reálne prvýkrát mohla toto svoje právo uplatniť s tým, že toto právo považoval za trvalo obmedzené až do splatnosti ďalšej splátky splatnej po 15. novembra 2016, t. j. do 15. decembra 2016. Ako však skutkovo ustálil súd prvej inštancie, v danom prípade žalobkyňa pristúpila k predčasnému splateniu úveru vo vzťahu k splátke splatnej 15. augusta 2016 až listom z 27. júla 2017.

18. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej odvolací súd poukázal na právne závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrené v uznesení sp. zn. 2Cdo/18/2022 z 30. 01. 2023 a súčasne aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/268/2020 z 29. novembra 2022 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 29/2023, dotýkajúce sa argumentácie žalovanej vo vzťahu k použitiu druhej vety § 103 OZ v spotrebiteľských veciach, v ktorých sa aplikuje súčasne ustanovenie § 53 ods. 9 OZ. V tejto súvislosti odvolací súd tiež prízvukuje, že v zmysle čl. 2 základných princípov CSP je rešpektovanie týchto východísk nevyhnutné pre dosiahnutie stavu právnej istoty v danom právnom vzťahu. Právna istota je legálne definovaná ako stav, v ktorom môže každý legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho z prvých rozhodnutí spravodlivo rozhodne.

19. Pri vyhodnocovaní odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t. j. že súd prvej inštancie sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci, odvolací súd aj s ohľadom na obsah odvolania žalovanej, ktorým bola z jej strany opätovne vznesená námietka premlčania, (na ktoré je okrem iného povinný súd v spotrebiteľských veciach prihliadať v zmysle § 54a OZ ex offio), zistil pochybenie súdu prvej inštancie, ktorý po dôvodnom závere o bezúročnosti a bezpoplatkovosti posudzovaného úveru ako aj nesplnení podmienok jeho platného predčasného zosplatenia, opomenul prihliadnuť aj na túto námietku žalovanej, keď do priznaného nároku na zaplatenie rozdielu splatnej istiny úveru a žalovanou vykonaných úhrad zahrnul aj nárok na zaplatenie nedoplatku splátky splatnej 15. júla 2017 vo výške 15,05 eura a jej zodpovedajúcemu úroku z omeškania, ktorý z tejto sumy žalobkyni priznal od 29. júla 2017 do zaplatenia. Tento neuhradený zostatok splátky splatnej podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere dňa 15. júla 2017 vo výške 15,05 eura ako aj príslušenstvo z nej plynúce totiž v čase podania žaloby Okresnému súdu Banská Bystrica v upomínacom konaní (27. augusta 2020) už bolo premlčané, keďže 3-ročná premlčacia lehota podľa § 101 OZ vo vzťahu k tejto splátke, aj po zohľadnení jej neplynutia v zmysle § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov v období od 27. marca 2020 do 30. apríla 2020 uplynula už dňa 19. augusta 2020. V tejto časti tak bol nárok uplatnený žalobou súdom prvej inštancie nesprávne právne posúdený, keď pri ňom nedošlo k aplikácii § 103 prvá veta OZ, podľa ktorého ak bolo plnenie dohodnuté v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti napriek tomu, že žalovaná v konaní vznesla námietku premlčania uplatňovaného nároku. Len z uvedeného dôvodu tak bolo potrebné postupom podľa § 388 CSP napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. zmeniť tak, ako to vyplýva z výroku II. tohto rozsudku, t. j. priznať žalobkyni nárok na zaplatenie sumy 6.645,10 eura s úrokom z omeškania ustáleným v súlade s § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, stotožňujúc sa s odsekom 14 odôvodnenia napadnutého rozsudku, a to od splatnosti jednotlivých splátok a vo zvyšku, t. j. čo do sumy 15,05 eura a úroku z omeškania 5 % ročne zo sumy 15,05 eura od 29. júla 2017 do zaplatenia žalobu zamietnuť.

20. Odvolací súd súčasne postupom podľa § 387 ods. 1 CSP z vyššie rozvedených dôvodov ako vecne správny potvrdil výrok II. napadnutého rozsudku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a rozhodol o náhrade trov konania na súde prvej inštancie a súčasne aj o trovách odvolacieho súdu a jemu predchádzajúceho dovolacieho konania v zmysle § 396 ods. 2 CSP. Na rozhodnutie o nároku na náhradu všetkých v konaní vzniknutých trov konania považoval odvolací súd za aplikovateľný § 255 ods. 1 a 2 CSP. Nakoľko nezistil žiadny dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by náhradu trov

konania nemal v konaní úspešnejšej žalobkyni priznať (§ 257 CSP), priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 48,72 %.

III.

Dovolanie žalovanej

21. Proti výroku II. a III. rozhodnutia odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

22. Dovolateľka má za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, rovnako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, zároveň odvolací súd porušil právo dovolateľa na spravodlivý proces, keď rovnako ako súd prvej inštancie rozhodol v rozpore so zásadou „ne ultra petitem“. Odvolací súd mal podanému odvolaniu žalovanej vyhovieť a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť vo výroku I. tak, že žaloba sa zamietla, a vo výroku III. rozsudku súdu prvej inštancie zmeniť tak, že by priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, keď tak mal rozhodnúť už súd prvej inštancie, ktorý mal žalobu zamietnuť v celom rozsahu.

23. Hoci súd prvej inštancie a odvolací súd vec správne právne posúdili v tom, že pre neskúmanie bonity žalovanej bol úver poskytnutý žalovanej bezúročný a bez poplatkov, a že nedošlo k platnému a účinnému zosplatneniu tohto úveru zo strany žalobcu, minimálne odvolací súd pri svojom rozhodovaní vec nesprávne právne posúdil, keď na základe žalobcom odôvodnenej žaloby priznal nárok žalobcovi z iného právneho dôvodu čo aj sčasti - svojím rozhodnutím tak porušil, rovnako ako pred ním súd prvej inštancie, zásadu „ne ultra petitem“, a teda pri svojom rozhodovaní zjavne opomenul a neprihliadal na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, na ktoré však mohol a mal pri svojom rozhodovaní prihliadať.

24. Poukázala v tejto súvislosti na dve rozhodnutia najvyššieho súdu v odôvodnení ktorých dovolací súd uviedol:

„Viazanosť súdu žalobným návrhom, t. j. nemožnosť súdu prekročiť a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, resp. nesmieť ísť nad rámec petitu tzv. zásada ne ultra petitem sa vzťahuje k žalobnému návrhu (petitu) a nie k spôsobu vykonávania dokazovania, resp. k otázke, aké dôkazy je súd oprávnený vykonať alebo nevykonať. Žalobný návrh (petit) je obligatórnou náležitosťou žaloby. CSP upravuje aj výnimku, keď súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, avšak musí ísť o prípad, ak z osobitného predpisu vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami, (čo však vzhľadom na spotrebiteľský charakter prejednávanej veci nebol posudzovaný prípad). Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu. Nie je však porušením zásady väzanosť súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatórnou náležitosťou žaloby (Uznesenie súdu SR z 27. júla 2011 sp. zn. 4MCdo/15/2010).

„V danom prípade z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanému zaplatenia peňažného nároku s tvrdením o predčasnom zosplatnení spotrebiteľského úveru na základe neplnenia zmluvných povinností zo strany žalovaného, pričom zosplatneniu mala predchádzať výzva zo dňa 17. júla 2017 v zmysle 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie žalobe vyhovel, okrem iného majú za to, že k zosplatneniu úveru došlo, s ktorým čiastkovým záverom

sa ale odvolací súd nestotožnil. Odvolací súd bol naopak toho názoru, že zosplatnenie úveru bolo neplatné. Napriek uvedenému po vykonanom dokazovaní na pojednávaní, na ktoré sa strany sporu nedostavili posudzoval, či vzhľadom na uplatnenie zaplata peňažnej sumy zo strany žalobkyne z titulu uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej nebolo preukázané zosplatnenie úveru, vznikol žalobkyni nárok na peňažné plnenie voči žalovanému na základe nezmeneného skutkového stavu podľa obsahu spisu a vykonaného dokazovania. Odvolací súd žalobu, ktorá bola s prílohami doručená žalovanému považoval za výzvu na zaplata dlžnej sumy - splátok z poskytnutého úveru. Tiež mal preukázané, že žalovaný žiadnu splátku poskytnutého úveru žalobkyni nezaplatil. Na základe uvedeného zmenil napadnuté rozhodnutie v prvej výrokovej vete a žalovanému uložil povinnosť na zaplata dlžných splátok splatných ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu počnúc splátkou splatnou dňa 15. júna 2017 až po splátku splatnú dňa 20. mája 2020. Odvolací súd uložil žalovanému aj povinnosť na zaplata vyúčtovaného úroku z omeškania ku dňu 18. septembru 2017 vo výške 2,11 eura a úroku za poskytnutie úveru vo Výške 216,25 eura vyčísleného ku dňu 18. septembru 2017.

Vychádzajúc z vyššie opísaného procesného stavu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu. Aj keď sa bezpochyby žalobkyňa domáhala priznania plnenia z rovnakej zmluvy, aká bola oboznámená prvoinštančným a odvolacím súdom, po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo k zosplatneniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštalcie žalobe vyhovel, majú za to, že k zosplatneniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol naopak názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému bez procesnej aktivity žalobkyne, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), navyiac s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu „ne ultra petitem“, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces (uznesenie NS SR zo dňa 12. 02. 2024, SP. m. 4Cdo/85/2021).“

25. Podľa dovolateľky situácia v prejednávanej veci je obdobná ako vo veci sp. zn. 4Cdo/85/2021, rovnako ide o spor s ochranou slabšej strany, ktorej nebola poskytnutá právna ochrana správne a dostatočne. „Ak odvolací súd za daných okolností konania priznal žalobcovi čo aj len časť nároku, s poukazom na vyššie citovaný judikát porušil právo dovolateľky na spravodlivý proces, čím založil vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, v podstate z úplne rovnakých dôvodov, aké konštatoval dovolací súd v uznesení sp. zn. 4Cdo/85/2021, a vzhľadom na existenciu uvedeného uznesenia a jeho nerešpektovanie pri rozhodovaní odvolacieho súdu je daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko odvolací súd uplatnený žalobný nárok žalobcu v tejto prejednávanej veci právne posúdil v rozpore s právnym názorom dovolacieho súdu v citovanom uznesení NS SR sp. zn. 4Cdo/85/2021, a to vo vzťahu výkladu a aplikácii § 216 CSP, keď na úkor žalovanej priznal žalobcovi nárok z iného právneho dôvodu aký žalobca v konaní tvrdil.“

26. Dovolaťka na tom základe dospela k záveru, že odvolací súd ako aj súd prvej inštalcie svojím procesným postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobcu prekročili rámec ním vymedzeného petitu, pretože mu priznali plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu a naďalej neskôr počas celého konania pred súdom prvej inštalcie a v odvolacom konaní. Odvolací súd mal rozhodnutie súdu prvej inštalcie zmeniť v súlade s odvolacím návrhom žalovanej a žalobu zamietnuť aj v rozsahu, v akom jej súd prvej inštalcie vyhovel.

27. Z uvedených dôvodov dovolateľka navrhla, aby dovolací súd podľa § 449 ods. 3 CSP zmenil napadnutý rozsudok vo výroku II. tak, že žaloba sa zamietla a vo výroku III. tak, že žalovanej prizná nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %, alternatívne, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zrušil, rovnako zrušil rozsudok súdu prvej inštalcie vo výrokoch II. a III., a aby vrátil vec súdu prvej inštalcie na ďalšie konanie a rozhodnutie a zároveň, aby priznal dovolateľke náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

28. Z vyjadrenia žalobkyne k dovolaniu vyplynulo, že priznaním nepremľaných dlžných splátok nebolo podľa nej žiadnym spôsobom zasiahnuté do práv a právom chránených záujmov žalovanej, pričom oba sudy dôkladne preskúmali uplatnený nárok z hľadiska ochrany spotrebiteľa, preto navrhla, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné odmietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

IV.

Konanie o dovolaní

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) vo vzťahu k návrhu dovolateľky na odklad právoplatnosti a vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1, 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie. Po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) prednostne skúmal, či sú splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania.

30. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu, a to z akýchkoľvek hľadísk (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

31. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

32. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (pozri sp. zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

33. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

„Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Podľa § 434 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.“

34. Dovolací súd zdôrazňuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak môže tak urobiť len na základe konkrétnych, v dovolaní špecifikovaných procesných väd. Dovolací súd nie je oprávnený „domýšľať si a hádať“, čo konkrétne dovolateľ namieta a nahrádzať tak úlohu advokáta ako kvalifikovaného zástupcu dovolateľa.

35. Z ustanovenia § 432 CSP vyplýva povinnosť dovolateľa vymedziť, v čom spočíva vada namietaná z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Toto ustanovenie zakladá prípustnosť a následne i dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, (to ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

36. Pokiaľ dovolateľka porušenie jej práva na spravodlivý proces videla v tom, že odvolací súd priznal žalobkyni (protistrane) čo i len časť nároku len s tým odôvodnením, že ide o obdobnú situáciu ako v prípade riešenom najvyšším súdom v inom konaní (sp. zn. 4Cdo/85/2021) a v podstate z úplne rovnakých dôvodov, aké konštatoval dovolací súd v označenom uznesení, také zdôvodnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, také vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu nespĺňa požiadavky vyplývajúce z § 432 CSP a pre vykonanie dovolacieho prieskumu nie je dostatočné.

37. Najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy (OSP) dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis,

nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď aj R 24/2017).

38. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľka naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovoláciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v danom prípade súdu prvej inštancie. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

39. Pokiaľ dovolateľka vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP videla v tom, že odvolací súd bol názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné, keď súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúci za to, že k zosplatneniu úveru došlo, toto tvrdenie dovolateľky nie je správne; v bode 12.5. odôvodnenia totiž súd prvej inštancie dospel k záveru, „že k platnému predčasnému zosplatneniu úveru nedošlo.“

„Podľa § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.“

40. Keďže dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, novoty v dovolacom konaní prípustné nie sú. Uvedená úprava vyplýva zo zásady, že istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne.

41. Prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky. Pokiaľ ide o námietku, že oba sudy nižšej inštancie prekročili návrh žalobkyne a porušili tým zásadu „ne ultra petitem“, ide o prostriedok procesnej obrany žalovanej, ktorý však v konaní pred súdom prvej inštancie ani v odvolaní neuplatnila, preto túto námietku dovolací súd vyhodnotil ako neprípustnú.

42. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie, podané z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP považoval za neprípustné.

K dovolaniu z dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP

„Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1, 2 CSP).

Podľa § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.“

43. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2Cdo/203/2016 a 6Cdo/113/2017).

44. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016) a súčasne musí byť aj preukázané, že skutočne ide o niektorý z predpokladov prípustnosti dovolania (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo b), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne).

45. Ako už bolo uvedené vyššie, právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

46. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

47. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľka bola v dovolacom konaní zastúpená advokátom, teda kvalifikovaným zástupcom, ktorý však napriek povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia §

432 ods. 2 CSP právnu otázku, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, a riešením ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nevymedzil jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, resp. nevymedzil ju vôbec. Dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. písm. a) CSP preto dovolací súd považoval taktiež za neprípustné.

48. Vzhľadom na záver o neprípustnosti tak dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto dovolací súd dovolanie žalovanej v súlade s § 447 písm. f) CSP odmietol.

49. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol vzhľadom na plný úspech žalobkyne v dovolacom konaní tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

50. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP).

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.